

POWSTAŃCY WIELKOPOLSCY ZWIĄZANI Z WĄBRZEŹNEM

Opracowali:

Paweł Becker

Dawid Wojdyło

Zespół Historyczny przy 67 Wąbrzeskim Szczepie
Harcerskim im. Mikołaja z Ryńska

Wąbrzeźno 2019

Franciszek Biały

Uczestnik powstania wielkopolskiego w Poznaniu, w 1878 roku określany jako najstarszy spośród weteranów powstania wielkopolskiego w Wąbrzeźnie.

Władysław Bojanowski

Ur. 11 sierpnia 1890 roku w Wąbrzeźnie, syn Marcina i Marii Grześkiewicz. W dniu 28.12.1918r bierze czynny udział wraz z Oddziałem Powstańcym Trzemeszeńskim w walce z niemieckim grenzschutzem pod Zdziechową z wycofującym się z Gniezna gdzie był skoszarowany. Począwszy od dnia 1.01.1919r bierze czynny udział w zajmowaniu miast Mogilna, Strzelna, Kruszwicy oraz w walkach o miasto Inowrocław w dniu 5 i 6.01.1919r. Tutaj przy zdobywaniu dworca kolejowego w dniu 5.01.1919r został ranny w lewą nogę i zabrany przez Niemców do niewoli. Odbity został przez oddział powstańczy w godzinach wieczornych dnia 6.01.1919r. Na skutek odniesionej rany w nogę i silnego pobicia przez Niemców w czasie przebywania w ich niewoli, został po oswobodzeniu miasta Inowrocławia umieszczony w szpitalu w którym przebywał do końca stycznia 1919r. Po częściowym zaleczeniu ran na dalsze leczenie skierowany został do Trzemeszna, gdzie w dalszym ciągu był leczony przez miejscowych lekarzy polaków. Do zupełnego zdrowia wrócił w kwietniu 1919r. Zmarł po 22 grudnia 1966 roku. Dalsze losy nieznane.

Włodzimierz Bojarski

(4. 4. 1899 - 15. 4. 1986)

Pochowany na starym wąbrzeskim cmentarzu.

Stefan Czaplicki

(1892–1979)

Powstaniec wielkopolski. Komendant oddziału w Samostrzelu. Pochowany na starym cmentarzu w Wąbrzeźnie.

Stanisława Dąbrowska

Uczestniczka powstania wielkopolskiego jako sanitariuszka w okolicach Inowrocławia. W 1978 roku mieszkała w Wąbrzeźnie.

Stefan Grześkowiak

(zginął w 1945)

Powstaniec wielkopolski. Zginął w Związku Radzieckim w 1945 roku, zamordowany przez NKWD. Miejsce pochówku nieznane. Na starym cmentarzu wąbrzeskim znajduje się jego symboliczny grób.

Julian Lewandowski

(01. 07. 1899–13. 07. 1978)

W 1906/07 brał udział w strajku szkolnym w Ludowicach. W roku 1919 brał udział z bronią w rękę w Powstaniu Wielkopolskim w samym Poznaniu przy zdobywaniu miasta. Po Powstaniu był szereg lat sekretarzem Organizacji b. Powstańców. Organizował dostarczanie tajnie czasopism młodzieżowych, jak Płomyk, Płomyczek i inne na Warmię. Po nakryciu tajnej organizacji w 1929 został karnie przeniesiony na Polesie. Po studiach muzycznych otrzymał nominację na nauczyciela w Wąbrzeźnie, gdzie również był aktywnym członkiem Organizacji b. Powstańców Wlkp. i Prezesem Powiatowym Związku b. Uczestników strajków szkolnych na Pomorzu. Po wkroczeniu Niemiec hitlerowskich w 1939 został aresztowany za udział w Powstaniu Wlkp. i za

udział w strajku szkolnym. Był następnie prześladowany przez gestapo. Szersze wspomnienia o nim w książce “Minął wiek” Lidii Jabłońskiej.

Witold Maciejewski

(13. 07. 1900–11. 11. 1997)

Pochodził z Kruszyn. Dzięki pomocy dziedzica Waworskiego z Mszana, przedostał się w 1919 roku za Drwęcę, a stamtąd do Wielkopolski. Tam wstąpił do formującego się z uchodźców z Pomorza i Śląska oddziału we Wrześni. Po krótkim przeszkoleniu toczył boje o wyzwolenie Gniewkowa. Walczył też w bitwie pod Inowrocławiem. Po zakończeniu powstania, brał udział w wyzwolaniu Pomorza w 1920 roku. W 1939 roku uczestniczył w kampanii wrześniowej, był członkiem AK. Za swoją działalność był wielokrotnie odznaczany, w tym Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Szersze wspomnienia o nim w II tomie „Wąbrzeskich wspomnień”

Feliks Makowski

Ur. 4 marca 1880 roku w Wąbrzeźnie, syn Franciszka i Elżbiety. Brał czynny udział w Powstaniu Wielkopolskim z bronią w rękę. W grudniu 1918 r. współorganizator oddziałów do Powstania Wlkp. na terenie miasta Kościana. 24.01.1919 r. w szeregach baonu kościańskiego udział w potyczkach na froncie leszczyńskim – dowódca Zakowski Roman. Po zakończeniu Powstania zwolniony jako rocznik niepoborowy. Zmarł po 28 grudnia 1957 roku. Dalsze losy nieznane.

Stanisław Pawlikowski

Walczący w szeregach zuchów gnieźnieńskich, następnie uczestnik powstania śląskiego.

Feliks Piskorski

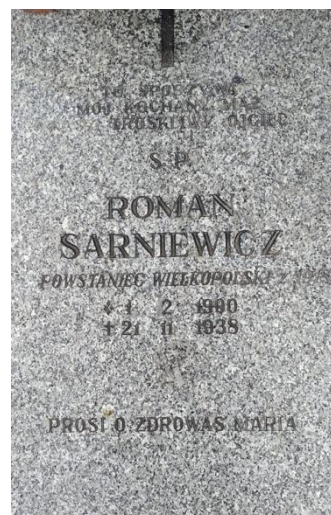
Ur. 20 sierpnia 1898 roku w Wąbrzeźnie, syn Szymona i Julianny. Brał czynny udział w Powstaniu Wlkp. i na pograniczu woj. poznańskiego (Pomorze) z bronią w rękę. Od 02.02.1919 do 17.01.1920 na pograniczu powiatu Inowrocławskiego i Toruńskiego pełniąc funkcję łącznika oraz wywiadowcy na teren Wlkp. i Pomorza, przekazyując tym samym całkowity wywiad osiągnięty jak rozkazy, ochotników do tworzącego się Wojska Wlkp. (Dywizji Pomorskiej). Zmarł po 24 stycznia 1958 roku. Dalsze losy nieznane.

Kazimierz Plichciński

Ur. 29 czerwca 1887 roku w Wąbrzeźnie, syn Władysława i Joanny. Od 5 stycznia 1919 walczył w powstaniu wielkopolskim w walkach o Inowrocław a następnie jako dowódca kompanii w walkach pod Złotnikami Kujawskimi gdzie 11 stycznia 1919 został ciężko ranny i przewieziony do szpitala w

Inowrocławiu a następnie w Krotoszynie i Poznaniu. Zmarł po 6 grudnia 1957 roku, dalsze losy nieznane.

Roman Sarniewicz

(01. 02. 1900–21. 11. 1938)

Powstaniec wielkopolski. Pracownik Magistariatu w Wąbrzeźnie – sekretarz podatkowy. O jego śmierci pisała prasa: *Gazet Robotnicza: W Wąbrzeźnie popełnił samobójstwo urzędnik opieki społecznej zarządu miejskiego, Roman Sarniewicz. Sarniewicz przed kilku miesiącami popadł w rozstrój nerwowy i umieszczony został w zakładzie psychiatrycznym. Po wyzdrowieniu i powrocie do domu z zakładu spotykał się często z uwagami na temat swej choroby i - jak pisze w pozostawionym liście - popełnia samobójstwo ze wstydu.* Pochowany na starym cmentarzu w Wąbrzeźnie. Jego

zapomnianym grobem zaczęli opiekować się w 2015 roku harcerze. W kwietniu 2017 nagrobek został zlikwidowany a 9 listopada 2018 roku w głównej alei cmentarnej ustawiono nowy nagrobek, już symboliczny, upamiętniający Romana Sarniewicza. Opiekę nad grobem przejęli Rycerze Kolumba.

Franciszek Sulicki

Ur. 10.1.1902 w Wąbrzeźnie. Syn Franciszka i Franciszki Gerke. Od 28 grudnia 1918 do 20 lutego 1919 powstaniec wielkopolski. Walczył w luźnych oddziałach gnieźnieńskich w Gnieźnie i Zdziechowie oraz w okolicznych wioskach rozbrajał Niemców. Później przydzielony do oddziałów wartowniczych, gdzie pełnił służbę do 3 marca 1919 i została zdemobilizowany z powodu młodego wieku. Przed i po II wojnie światowej czynny członek Związku Powstańców Wielkopolskich, czynny członek ZBOWID. Zmarł po 6 grudnia 1957 roku. Dalsze losy nieznane.

Roman Szulczewski

(05. 08. 1894–14. 03. 1967)

Powstaniec wielkopolski. Pochowany na cmentarzu w Łopatkach.